

**CUMHURİYET DÖNEMİ ORTAÖĞRETİM TÜRK DİLİ VE
EDEBİYATI ÖĞRETİM PROGRAMLARI
İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

Editörler

Doç. Dr. Fatih VEYİS

Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU

...Geleceğin Fikirleri...

**CUMHURİYET DÖNEMİ ORTAÖĞRETİM TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ÖĞRETİM PROGRAMLARI İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

Editörler: Doç. Dr. Fatih VEYİS - Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU

Yazarlar: Doç. Dr. Fatih VEYİS - Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU

Uzm. Mehmet Vehbi BÜKER - Dr. Ahmet KARABULUT - Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TUNAGÜR

Doç. Dr. Mesut BULUT - Dr. Öğr. Üyesi Yakup TOPAL - Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN - Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM - Doç. Dr. Behice VARIŞOĞLU

Prof. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN - Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU

ISBN: 978-605-7523-74-7

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı: Sadık HANGÜL

Dizgi & Grafik: Betül BAYRAK

1. Baskı: Ankara | Aralık, 2021

2. Baskı: Ankara | Şubat, 2022

Baskı: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi

Beytepe Köy Yolu No: 3 Çankaya/ANKARA

Tel: 0 312 266 44 10

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 46519

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

**CUMHURİYET DÖNEMİ ORTAÖĞRETİM TÜRK DİLİ VE
EDEBİYATI ÖĞRETİM PROGRAMLARI
İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

Editörler

Doç. Dr. Fatih VEYİS
Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU

Yazarlar

Doç. Dr. Fatih VEYİS
Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU
Uzm. Mehmet Vehbi BÜKER
Dr. Ahmet KARABULUT
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TUNAGÜR
Doç. Dr. Mesut BULUT
Dr. Öğr. Üyesi Yakup TOPAL
Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ
Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN
Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM
Doç. Dr. Behice VARIŞOĞLU
Prof. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN
Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU

- Editörler**
- Doç. Dr. Fatih VEYİS, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, fatih.veyis@atauni.edu.tr
- Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU, Bayburt Üniversitesi, Türk Dili Bölümü,
aysegulkayar@bayburt.edu.tr
- 1. Bölüm**
- Cumhuriyet Öncesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi**
- Doç. Dr. Fatih VEYİS, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, fatih.veyis@atauni.edu.tr
- ORCID ID:** 0000-0002-4874-7643
- Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU, Bayburt Üniversitesi, Türk Dili Bölümü,
aysegulkayar@bayburt.edu.tr
- ORCID ID:** 0000-0002-5550-7357
- Uzm. Mehmet Vehbi BÜKER, Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen,
vehbibuker@gmail.com
- ORCID ID:** 0000-0003-0429-9890
- 2. Bölüm**
- 1924 Liselerin İkinci Devre Türkçe ve Edebiyat Müfredat Programı**
- Doç. Dr. Fatih VEYİS, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, fatih.veyis@atauni.edu.tr
- ORCID ID:** 0000-0002-4874-7643
- 3. Bölüm**
- 1929 Orta Mektep ve Liselerin Türkçe Müfredat Programı**
- Uzm. Mehmet Vehbi BÜKER, Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen,
vehbibuker@gmail.com
- ORCID ID:** 0000-0003-0429-9890
- 4. Bölüm**
- 1934 Lise Edebiyat Müfredat Programı**
- Dr. Ahmet KARABULUT, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, karabulut.ahmet25@gmail.com
- ORCID ID:** 0000-0002-2222-4078
- Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TUNAGÜR, Muş Alparslan Üniversitesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, mutunagur@hotmail.com
- ORCID ID:** 0000-0002-6427-6431

- 5. Bölüm** **1952 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı**
Doç. Dr. Mesut BULUT, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı, mesutbulut@atauni.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-0733-0964
- 6. Bölüm** **1957 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı**
Dr. Öğr. Üyesi Yakup TOPAL, Gümüşhane Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yakuptopal@gumushane.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-1222-5157
- 7. Bölüm** **1976 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı**
Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, akadirkirbas@atauni.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-9846-0256
- 8. Bölüm** **1992 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı**
Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, mabdullaharslan@hotmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1289-3662
- 9. Bölüm** **2005 Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı**
Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, oguzhan-sevim@windowslive.com
ORCID ID: 0000-0001-7533-4724
- 10. Bölüm** **2005 Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programı**
Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM, Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi,
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, oguzhan-sevim@windowslive.com
ORCID ID: 0000-0001-7533-4724
- 11. Bölüm** **2011 Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı**
Doç. Dr. Behice VARIŞOĞLU, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, bvarisoglu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-4172-7081

- 12. Bölüm** **2011 Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programı**
Prof. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN, *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi,*
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, aliye-uslu@gazi.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-2937-6154
- 13. Bölüm** **2015 Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı**
Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU, *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi,*
Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, varisoglu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-7603-1343
- 14. Bölüm:** **2017 ve 2018 Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programları**
Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU, *Bayburt Üniversitesi, Türk Dili Bölümü,*
aysegulkayar@bayburt.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-5550-7357

ÖN SÖZ

Geçmiş, tarihi ve coğrafyası olan milletlerin edebiyatları vardır. Tarih yazan, çağ açan, çağ kapatan milletlerin ise güçlü bir dili ve büyük bir edebiyatı vardır. Tarih sahnesinde büyük bir yere sahip olan Türk milletinin dil ve edebiyatına dair ürünlerinin tarihselliği, çeşitliliği ve niteliği bu milletin varlığının teminatıdır. Dil ve edebiyat ürünleri ait olduğu topluma dair birçok bilgi ve tecrübeyi içeren kültürel ve sanatsal birikimin somut unsurlarıdır. Geçmiş ve günümüz arasında bağ kuran bu ürünlerin aktarımı edebiyat öğretimi, dilin kurallarına dair öğretiler de dil bilgisi öğretimi olarak tanımlanabilir. Türk dili ve edebiyatı eğitimi bu tanımları bir arada değerlendiren bir kavram olarak, Türk diline ve edebiyatına dair her türlü bilgi, beceri, düşünce ve tecrübe ile dil ve sanatın olanaklarının harmanlandığı ve bunun taliminin yapıldığı bir alanı ifade etmektedir. Türk dili ve edebiyatı öğretimi ise Türk edebiyatı ve diline ait bilgi, beceri ve kazanımların belli bir eğitim felsefesi doğrultusunda oluşturulan öğretim programları vasıtasıyla öğretim yaklaşımları, stratejiler, yöntemler ve teknikler kullanılarak öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi olarak açıklanabilir.

Türk dili ve edebiyatı öğretiminin planlı ve programlı bir zeminde yürütülebilmesi bu alanda uygulamaya konulan öğretim programları vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Öğretim programı geliştirme, belirli bilimsel sürece ve ihtiyaçlara bağlı olarak değişen ve gelişen bir yapıya sahiptir. Çağın gereklerine uygun eğitim faaliyetlerinin yürütülebilmesi, ancak çağdaş öğretim programları vasıtasıyla gerçekleştirilebilir. Her türlü gelişim ve değişime öncülük eden eğitim faaliyetlerinin çağın gereksinimlerinden yoksun olması düşünülemez. Buna göre felsefi, sosyal, psikolojik, bireysel, toplumsal, ekonomik, tarihsel ve konu alanında yaşanan herhangi bir değişim o alanda yapılacak öğretim faaliyetlerini de doğrudan etkilemektedir. Türk dili ve edebiyatı öğretiminin tarihî gelişim ve değişim serüveninin öğretim programları vasıtasıyla temellendirildiği bu eserde, Cumhuriyet öncesi Türk dili ve edebiyatı öğretimi hususu kısaca incelenerek, Cumhuriyet Dönemi'nde Türk dili ve edebiyatı öğretiminin gelişimi, ilgili dönemde geliştirilen ve uygulamaya konulan öğretim programları vasıtasıyla ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde Türk dili ve edebiyatı öğretiminin kronolojik olarak incelendiği bu çalışmanın, alanda araştırma yapanlar, çalışanlar ve öğrenim gören öğretmen adayları için önemli bir başvuru kaynağı olacağı kanaatindeyiz.

Ortaöğretim kurumlarında Türk dili ve edebiyatı öğretiminin gelişim sürecinin bir bütün olarak ele alındığı bu çalışmanın ortaya çıkması sürecinde büyük bir özveri ile çalışan yazarlarımıza teşekkür ediyoruz.

Bu alana gönül vermiş ve ilgi duyan camianın istifade etmesini diler, saygılarımızı sunarız.

Doç. Dr. Fatih VEYİS

Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....vii

BÖLÜM 1:

Cumhuriyet Öncesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi.....1

Doç. Dr. Fatih VEYİS

Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU

Uzm. Mehmet Vehbi BÜKER

BÖLÜM 2:

1924 Liselerin İkinci Devre Türkçe ve Edebiyat Müfredat Programı 25

Doç. Dr. Fatih VEYİS

BÖLÜM 3:

1929 Orta Mektep ve Liselerin Türkçe Müfredat Programı 59

Uzm. Mehmet Vehbi BÜKER

BÖLÜM 4:

1934 Lise Edebiyat Müfredat Programı 79

Dr. Ahmet KARABULUT

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TUNAGÜR

BÖLÜM 5:

1952 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı 103

Doç. Dr. Mesut BULUT

BÖLÜM 6:

1957 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı..... 133

Dr. Öğr. Üyesi Yakup TOPAL

BÖLÜM 7:

1976 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı 155

Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ

BÖLÜM 8:

1992 Lise Türk Dili ve Edebiyatı Müfredat Programı 179

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

BÖLÜM 9:
2005 Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı.....199
Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM

BÖLÜM 10:
2005 Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programı..... 233
Prof. Dr. Oğuzhan SEVİM

BÖLÜM 11:
2011 Türk Edebiyatı Dersi Öğretim Programı.....263
Doç. Dr. Behice VARIŞOĞLU

BÖLÜM 12:
2011 Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programı.....289
Prof. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN

BÖLÜM 13:
2015 Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı325
Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU

BÖLÜM 14:
2017 ve 2018 Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programları..... 349
Öğr. Gör. Ayşegül KAYAR MUSLU